

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/17/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8314210633
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8314210633.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a sudcov JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Viery Kandrikovej v právnej veci žalobkyne: C. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. X, XXX XX P. proti žalovaným: 1. In Devel, s.r.o., Jesenského 1089/11, 010 01 Žilina, IČO: 36 418 234, 2. Peter Rendoš, Veterná 299/7, 055 01 Margecany, IČO: 34 606 696, žalovaní v 1. a 2. rade zastúpení Mgr. Petrom Balážom, AK P. Mudroňa 39, 036 01 Martin, 4. AGRO - FARMA Jasenov s.r.o., Budovateľská 11493/63, 080 01 Prešov, IČO: 44 681 305, 6. Alexandra REAL s.r.o., Brestovská 193/102, 066 01 Humenné, IČO: 44 332 670, o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke, o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, o určenie vlastníckeho práva, o zaplatenie sumy 600 eur s prísl., o zaplatenie finančného zadostučinenia vo výške 10.000 eur s prísl., o odvolaní žalovaných v 1. a 2. rade a žalovaného v 6. rade proti rozsudku Okresného súdu Humenné sp.zn. 15C/215/2014-336 zo dňa 09.10.2019 v spojení s dopĺňacím rozsudkom sp.zn. 15C/215/2014-383 zo dňa 23.01.2020 takto

rozhodol:

I. Potvrďuje sa rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výrokoch o určení vlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXX k.ú. V. a vo výroku o priznaní primeraného finančného zadostučinenia a vo výroku o trovách konania medzi žalobkyňou a žalovaným v 1. rade o neplatnosť zmluvy o pôžičke a o zaplatení primeraného finančného zadostučinenia z prisúdenej sumy.

II. Rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom v ostatných výrokoch o náhrade trov konania s výnimkou výroku o trovách konania uvedenom vo výroku II. tohto rozsudku sa zrušuje a v rozsahu zrušenia sa vec vracia súdu I. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že: Súd konanie v časti o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 19.06.2013, uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovaným v 4. rade a určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 09.04.2014, uzatvorenej medzi žalovaným v 4. rade a žalovaným v 6. rade, zastavuje.

Súd určuje, že zmluva o pôžičke č. X/XX/XXX/XXXX zo dňa 16.05.2012, uzatvorená medzi žalobkyňou ako dlžníkom a žalovaným v 1. rade ako veriteľom na sumu 6 000,- eur, je neplatná.

Súd žalobu voči žalovanému v 2. rade zamietá.

Súd určuje, že výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, vedených Okresným úradom Humennom, katastrálny odbor, okres Humenné, obec Topoľovka, katastrálne územie Topoľovka na LV č. XXX, a to

- parcela registra „C“ č. XX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 180 m²,

- parcela registra „C“ č. XX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 147 m²,

- parcela registra „C“ č. XX - záhrady o výmere 845 m²,

- rodinného domu, súpisné číslo XXX na parcele č. XX/X, je žalobkyňa.

Súd priznáva žalobkyni vo vzťahu k žalovanému v 1. rade právo na primerané finančné zadostučinenie vo výške 1 000,- eur, ktoré je žalovaný v 1. rade povinný zaplatiť žalobkyni do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalobu o priznaní primeraného finančného zadostučinenia vo zvyšnej časti zamietá.

Žalobkyni vo vzťahu k žalovanému v 1. rade v konaní o neplatnosť zmluvy o pôžičke a v konaní o zaplatenie finančného primeraného zadostučinenia z prisúdenej sumy priznáva náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovanému v 2. rade vo vzťahu k žalobkyni v konaní o zaplatenie sumy 600,- eur priznáva náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

Vo vzťahu medzi žalobkyňou a žalovanými v 4. a 6. rade žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov konania.

Napadnutým doplniacím rozsudkom rozhodol tak, že:

Žalovanému v 2. rade vo vzťahu k žalobkyni v konaní o zaplatenie finančného zadostučinenia vo výške 10 000,- eur priznáva náhradu trov konania v plnom rozsahu s tým, že o výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Okresný súd rozsiahlo svoje rozhodnutie odôvodnil existenciou naliehavého právneho záujmu na určení a poukázal v súvislosti s neplatnosťou zmluvy o pôžičke, najmä na to, že nie je zástancom teórie zneplatňovania zmlúv, ale naopak teórie zachovania platnosti zmlúv v záujme právnej istoty účastníkov zmluvy („favor contractus“, por. rozsudok KS v Prešove vo veci 3Co67/2008). Napriek tejto zásade však súd dospel k záveru, že musí konštatovať neplatnosť právneho úkonu - zmluvy o pôžičke v celom rozsahu.

Súd preto v ďalšom považoval za dôležité posúdiť, či z objektívneho hľadiska je zmluva o pôžičke z dôvodu neplatnosti jednotlivých klauzúl ako celok ešte udržateľná. Neprihliadalo sa pritom na výhodnosť neplatnosti zmluvy pre toho ktorého účastníka zmluvy, ale na objektívne hľadisko, či je zmluva ako celok neplatná resp. ďalej možná (cieľ zakotvený v čl. 6 ods. 1 in fine smernice Rady 93/13/ EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách). Za dôležité sa tiež považuje, či by zmluvné strany mali vôľu na kontrakte bez neplatných klauzúl. V rámci interpretačného pravidla sa vychádzalo z dobromyseľnosti spotrebiteľa, ktorému bola predložená vopred naformulovaná zmluva (§ 35 Občianskeho zákonníka). Predmetná úverová zmluva sa skladá z piatich článkov a súd konštatuje, že existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo extrémneho nárastu dlhu a postihu nehnuteľného majetku spotrebiteľa bez súdnej kontroly, najmä súčasným pôsobením inštitútu straty výhody splátok, sankcie počítanej z nominálnej hodnoty úveru bez ohľadu na skutočnú výšku dlhu v omeškaní a mimosúdny výkonom záložného práva.

Tieto obavy žalovaný v 1. rade aj naplnil, pretože oproti úveru 5.761,44 eura (16.05.2012) narástol dlh na neuveriteľných 11.282,13 eura (list spol. AUKCION a.s. zo dňa 10.04.2013) a teda ani nie za rok sa dlh navýšil skoro na dvojnásobok.

Súd zastáva názor, že neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany, hrubú nerovnováhu. Znak neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (napr. úroky z omeškania nad limit podľa nar. vl. č. 87/1995 Z.z.). Za neprijateľnú považuje súd aj zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie „ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch).

Súd tiež poukázal, že v spotrebiteľskom spore súd aj bez návrhu ex offo je oprávnený skúmať, či zmluva uzatvorená spotrebiteľom neobsahuje zmluvné podmienky, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán sporu v neprospech spotrebiteľa, teda či neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré sú vzhľadom na ich neprijateľnosť neplatné. Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§40a Občianskeho zákonníka) ide o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti.

K súdnej kontrole jednotlivých zmluvných podmienok prvoinštančný súd svoje rozhodnutie odôvodnil najmä tým, že podľa Čl. II - Predmet zmluvy, bod 4. Zmluvy o pôžičke, ročná percentuálna miera nákladov

je vo výške 28,07 %. Do výpočtu ročnej percentuálnej miery nákladov nie sú zahrnuté sankcie dohodnuté pre prípad porušenia zmluvy o pôžičke zo strany dlžníka a platby poistného na základe poistných zmlúv k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom zabezpečenia pôžičky poskytnutej podľa tejto zmluvy.

V ďalšom sa súd zaoberal výškou RPMN uvedenej v zmluve o spotrebiteľskom úvere vo výške 28,07 %, pričom podľa prepočtu má byť správne uvedená sadzba 32,76 % (výpočet súd realizoval prostredníctvom kalkulačky <http://ekonomika.sme.sk/kalkulacky/spotrebiteľsky-uver-rpmn-psn.php#axzz4grmAykL8>).

Súd pri tomto výpočte vychádzal z výšky úveru 5 761,44 eura, výšky splátky úveru 238,56 eura pri ich počtu 35, z výšky poplatku za poskytnutie pôžičky min. 150 eur. Súd podotýka, že vychádzal iba z údajov uvedených v zmluve, na základe ktorých mala byť aj určená výška RPMN uvedená v zmluve. Z daného vyplýva, že v zmluve je nesprávne uvedená RPMN v neprospech spotrebiteľa, čo má podľa § 11 ods. 1 písm. b) zákona o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzavretia zmluvy za následok, že tento úver je bezúročný a bez poplatkov, a to od počiatku aj z uvedeného dôvodu.

Takéto dojednanie súd vyhodnotil aj ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, teda podmienku neplatnú, nakoľko veriteľ vedome uviedol nesprávny údaj o celkovej výške ročnej percentuálnej miery nákladov žalobkyne spotrebiteľky, čo v konečnom dôsledku mohlo mať významný vplyv na rozhodnutie žalobkyne predmetnú zmluvu o pôžičke uzatvoriť.

Podľa Čl. II - Predmet zmluvy, bod 6. Zmluvy o pôžičke, zmluvné strany sa v zmysle § 581 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov dohodli na započítaní prvej splátky dlžníka vo výške 238,56 eura vrátane dohodnutého úroku splatnej dňa 29.06.2012 proti časti pôžičky, ktorú sa veriteľ zaviazal poskytnúť dlžníkovi v zmysle bodu I. tohto článku II. tejto zmluvy o pôžičke a to vo výške v akej sa vzájomne kryjú, t.j. vo výške 238,56 eur. Započítaním v zmysle tohto bodu tohto článku II. tejto zmluvy o pôžičke a zanikajú vzájomné v tomto bode 6. tohto čl. II tejto zmluvy o pôžičke uvedené pohľadávky veriteľa a dlžníka vo výške, v akej sa navzájom kryjú, t.j. vo výške 238,56 eura a túto sumu je veriteľ oprávnený odpočítať zo sumy, ktorú sa zaviazal poskytnúť dlžníkovi v zmysle bodu 1 tohto článku II tejto zmluvy o pôžičke.

Najvšeobecnejšie možno úver definovať ako odloženú platbu za poskytnutie peňažných prostriedkov. Veriteľ má prebytočné finančné prostriedky a za zhodnotenie (úroky) ich poskytne niekomu, kto ich potrebuje (dlžník). Ak ide o obchodovanie s úverovými prostriedkami s osobami na nepodnikateľský účel, ide o spotrebiteľský úverový právny vzťah.

V tomto duchu je poskytovanie spotrebiteľského úveru za stavu, že si z neho ešte pred jeho poskytnutím dodávateľ zinkasuje nejakú jeho časť v rozpore s ratio legis právnej úpravy úveru. V skutočnosti teda žalovaný v 1. rade poskytol úver nižší ako uvedený v zmluve a to o sumu rovnajúcu sa splátke vo výške 238,56 eura. Takéto úverovanie odporuje aj spotrebiteľskému právu, pretože sa spotrebiteľovi poskytuje úver na jeho ekonomické využitie v krátkom čase a úroky sa pritom počítali aj z neposkytnutých peňažných prostriedkov. Logickým výkladom významu inštitútu splátky spotrebiteľského úveru možno dospieť k záveru, že splátka prichádza do úvahy až po poskytnutí úveru. Súd preto prisúdil zmluvnej podmienke o započítaní si splátky vo výške 238,56 eura v okamihu poskytnutia úveru vlastnosť neprijateľnej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve, pretože ako vyplýva z vyššie uvedenej definície takáto zmluvná podmienka odporuje ratio legis inštitútu spotrebiteľského úveru.

Podľa Čl. II - Predmet zmluvy, bod 7. Zmluvy o pôžičke, zmluvné strany sa dohodli, že v prípade, ak dlžník nesplní niektorú splátku časti istiny a úroku včas a riadne, veriteľ je do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky oprávnený žiadať o zaplatenie celej pôžičky vrátane dohodnutého úroku a/alebo odstúpiť od tejto zmluvy o pôžičke.

Predmetné zmluvné dojednanie súd vyhodnotil ako absolútne neplatné pre rozpor so zákonom a to ustanovením § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Veriteľ oproti zákonnej úprave svojvoľne vo formulárovej spotrebiteľskej zmluve skrátil zákonnú lehotu v rámci ktorej veriteľ môže poskytnutý spotrebiteľský úver jednorázovo zosplatiť, čo môže vážnym spôsobom poškodiť spotrebiteľa. V danom prípade aplikáciou tohto zmluvného dojednania došlo aj k poškodeniu práv žalobkyne, keď žalovaný v 1. rade v rozpore so zákonom pristúpil k zosplateniu pôžičky a v dôsledku toho aj následne formou dobrovoľnej dražby sa snažil zabezpečiť splatenie celého dlhu.

Podľa Čl. II - Predmet zmluvy, bod 8. Zmluvy o pôžičke, v prípade omeškania dlžníka so zaplatením so zaplatením peňažného dlhu podľa bodu 3. a / alebo 7. tohto článku II tejto zmluvy o pôžičke, má veriteľ právo uplatniť si voči dlžníkovi úroky z omeškania vo výške 12 % p.a. z dlžnej sumy a to až do dňa zaplatenia.

Predmetné zmluvné dojednanie súd vyhodnotil ako absolútne neplatné pre rozpor so zákonom, a to s § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. platného a účinného v čase uzatvorenia zmluvy o pôžičke, podľa

ktorého, výška úrokov z omeškania je o 8 % percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.

Podľa Čl. II - Predmet zmluvy, bod 9. Zmluvy o pôžičke, zmluvné strany sa ďalej dohodli, že dlžník je povinný zaplatiť veriteľovi pri podpise zmluvy o pôžičke jednorazový poplatok za poskytnutie pôžičky vo výške 1,50 % z peňažnej pôžičky poskytnutej veriteľovi podľa tejto zmluvy (istiny), minimálne vo výške 150 eur.

Podľa Čl. II - Predmet zmluvy, bod 10. Zmluvy o pôžičke, zmluvné strany sa dohodli, že veriteľ je oprávnený odpočítať poplatok podľa bodu 9. tohto článku II tejto zmluvy o pôžičke vo výške 150 eur zo sumy, ktorú sa zaviazal poskytnúť dlžníkovi v zmysle bodu 1. tohto článku II tejto zmluvy o pôžičke.

Súd túto zmluvnú podmienku vyhodnotil ako neprijateľnú a teda neplatnú, z dôvodu jeho neurčitosti. Poplatok by mal korešpondovať nejakému predmetu plnenia. Žalovaný v 1. rade bližšie nešpecifikoval, aké skutočné plnenie dostáva spotrebiteľ, za ktoré má zaplatiť poplatok min. vo výške 150 eur. Zákon o spotrebiteľských úveroch síce predpokladá okrem úrokov aj inštitút poplatku (§ 2 písm. e), ale je nevyhnutné, aby sa ním platilo skutočné plnenie spotrebiteľovi a v jeho záujme. Dá sa len predpokladať, že tento poplatok je za uzavretie zmluvy, a teda asi za napísanie zmluvy a za posúdenie bonity záujemcu o úver. Aj keby sa pripustil takýto vedľajší predmet plnenia, súd považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorej zodpovedá poplatok za vedľajšie plnenie, ktoré si spotrebiteľ neobjednal a ktoré slúži výlučne v prospech dodávateľa.

Súd v tomto smere poukazuje na rozhodnutie Vrchného krajinského súdu v Karlsruhe sp.zn. AZ17U 192/2010 zo dňa 03.05.2010, v ktorom sa konštatuje záver, že poplatky za spracovanie pri poskytnutí spotrebiteľského úveru sú neprijateľné: „Ak banka od spotrebiteľov požaduje poplatok za spracovanie pri poskytovaní spotrebiteľského úveru, poškodzuje tým spotrebiteľov a vystavuje ich neprijateľnému vedľajšiemu dojednaniu o cene... Preverenie úverovej spoľahlivosti (bonity) a výšky úrokovej miery, ktorými banka odôvodňovala vyrubenie poplatku za spracovanie pri poskytovaní úveru Vrchní krajinský súd odmietol a uzavrel, že uvedené činnosti vykonáva banka vo vlastnom ekonomickom záujme minimalizovať nevyhnutnosť vlastných pohľadávok. Spotrebiteľ dôvodne a v dobrej viere očakáva, že banka mu poradenstvo a informácie o poskytnutí úveru poskytne zadarmo. V konečnom dôsledku predstavuje zmluvná podmienka neprijateľné zaťaženie spotrebiteľa, pretože je spotrebiteľovi účtovaný poplatok bez toho, aby banka spotrebiteľovi poskytovala skutočné protiplnenie.“

Vo vzťahu k Čl. III - Osobitné ustanovenia, bod. 3. Zmluvy o pôžičke, súd prvej inštancie najmä uviedol, že za neprijateľnú považuje súd aj zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch).

Samotná skutočnosť, že právna úprava explicitne nelimituje výšku poplatku neznamena, že žalovaný je oprávnený požadovať jeho zaplatenie v ľubovoľnej výške. Dojednanie o poplatku podlieha prieskumu vo svetle princípu dobrých mravov, civilnoprávnej úžery a v neposlednom rade prieskumu v zmysle ust. § 53 Občianskeho zákonníka.

Súd prvej inštancie je toho názoru, že každý poplatok musí korešpondovať nejakému predmetu plnenia a je nevyhnutné aby sa týmto poplatkom plnilo za skutočné plnenie poskytované spotrebiteľovi a v jeho záujme. Zmluvná podmienka, ktorá núti spotrebiteľa platiť veriteľovi poplatky za služby bez ohľadu na to, či sú spotrebiteľovi po materiálnej stránke aj skutočne dodané, či ich spotrebiteľ skutočne využije, sú neprijateľné.

Preto vyhodnotil uvedenú zmluvnú podmienku ako neprijateľnú, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán a to na úkor žalobkyne ako spotrebiteľky v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uvedené poplatky ako sankcie požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nespĺnením záväzku.

Podľa Čl. IV - Zabezpečenie splnenia záväzku, bod 1. Zmluvy o pôžičke, zmluvné strany sa dohodli, že splnenie záväzku dlžníka voči veriteľovi, ktorý vznikne na základe zmluvy o pôžičke a jej prípadných dodatkov, zabezpečia vznikom záložného práva k nehnuteľnostiam vo vlastníctve dlžníka v podieloch 1 a 1 zapísaných na LV č. XXX k.ú. V., okres Humenné parc. č. XX - zastavané plochy a nádvoría o výmere 327 m², parc. č. XX - záhrady o výmere 845 m² a stavby - dom súp. č. XXX na parc. č. XX.

Súd danú podmienku vyhodnotil ako neprijateľnú v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nakoľko vzhľadom na výšku poskytnutej pôžičky, veriteľ požaduje, aby spotrebiteľ poskytol zabezpečenie splnenia svojho záväzku v hodnote neprimerane vyššej, ako je výška záväzku spotrebiteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pričom z dokladov predložených v konaní vyplýva, že výška zábezpeky - cena založených nehnuteľností, v čase uzatvorenia zmluvy o pôžičke bola cca 43.000 eur, pričom celkový záväzok žalobkyne v čase uzatvorenia zmluvy bol vyčíslený na sumu 8 588,16 eura.

Súd prvej inštancie považoval za absolútne neplatnú pre rozpor so zákonom a to § 13 ods. 1 a 4 zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov (ďalej len „Zákon“), v spojení s § 101 až 110 Občianskeho zákonníka.

Podľa Čl. V - Spoločné a záverečné ustanovenia - bod 3. Zmluvy o pôžičke, zmluvné strany vyhlasujú, že výšku dohodnutých poplatkov a zmluvných pokút považujú za obvyklú a primeranú povahe nimi zabezpečovaného záväzku.

Súd prvej inštancie podmienku v Čl. V. bod 3 zmluvy vyhodnotil ako neprijateľnú v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Priemerný spotrebiteľ ako jedna zo zmluvných strán, nie je znalý toho, aké zmluvné pokuty a poplatky sa považujú za obvyklé a primerané povahe nimi zabezpečovaného záväzku a teda vyhlásiť, že ich za také považuje. Veriteľ si takýmto predformulovanými podmienkami vynucuje súhlas spotrebiteľa s týmito zmluvnými podmienkami. Táto zmluvná podmienka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a teda je neprijateľná.

Z vyššie uvedených dôvodov, s poukazom na ustanovenie § 41 Občianskeho zákonníka, je predmetná zmluva o pôžičke ako zmluva o spotrebiteľskom úvere neplatná v celom rozsahu a to pre celý rad neprijateľných podmienok a neplatných zmluvných dojednaní pre rozpor so zákonom, nakoľko ako celok podľa názoru súdu nie je možné udržať ju v platnosti. Súd preto v tejto časti žalobe vyhovel a určil, že zmluva o pôžičke uzatvorená dňa 16.05.2012 je neplatná.

3. Prvoinštančný súd nárok na zaplatenie sumy 600 eur odôvodnil tým, že žalovaný v 2. rade tiež v konaní v rámci obrany namietal, že žalobkyňa nepreukázala, že mu sumu 600 eur uhradila.

V tejto časti uplatneného nároku, pokiaľ sa jedná o preukázanie zaplatenia sumy 600 eur žalovanému v 2. rade zo strany žalobkyne nedošlo k uneseniu dôkazného bremena. Žalobkyňa vo svojej výpovedi v konaní uviedla, že momentálne dokladom na zaplatenia tejto sumy nedisponuje, ale že ho súdu predloží. Súd žalobkyni poskytol časový priestor na preukázanie tejto skutočnosti, avšak žalobkyňa do času vyhlásenia dokazovania za skončeného v danom spore, tento doklad súdu nepredložila.

4. Určenie vlastníckeho práva prvoinštančný súd odôvodnil tým, že žalobný návrh bol podaný pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti je nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase jeho podania.

Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany žalobcovho práva, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a či snáď len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom prípadne bude musieť nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie.

Súdna prax sa ustálila na názore, že určovacia žaloba je prípustná pri spornosti práv (právných vzťahov) k nehnuteľnostiam evidovaných v katastri nehnuteľností, ak rozsudok vyhovujúci žalobe môže prívodiť zosúladenie evidovaného a právneho stavu. Tento právny záver zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky napríklad v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 56/2003 publikovanom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 48/2004, v ktorom uviedol, že ak je žalovaný zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník spornej nehnuteľnosti, žalobca má naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva.

Súd dospel k záveru, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na určení jej vlastníckeho práva. Na základe kúpnej zmluvy zo dňa 19.06.2013 žalobkyňa ako predávajúca odpredala žalovanému v 4. rade ako kupujúcemu nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom určenia vlastníckeho práva. Následne kúpnu zmluvou zo dňa 09.04.2014 žalovaný v 4. rade ako predávajúci odpredal žalovanému v 6. rade ako kupujúcemu predmetné nehnuteľnosti. V súčasnosti je žalovaný v 6. rade zapísaný ako výlučný týchto nehnuteľností, ktoré sú zapísané na LV č. XX, k.ú. V.. Žalobkyňa napáda platnosť zmluvy uzatvorenej dňa 19.06.2013 pre jej rozpor so zákonom.

Súd prvej inštancie sa v ďalšom ako predbežnou otázkou v tomto konaní zaoberal platnosťou kúpnej zmluvy zo dňa 19.06.2013 a v spojení s ňou aj platnosťou kúpnej zmluvy zo dňa 09.04.2014.

Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že titulom nesplácania zmluvy o pôžičke uzatvorenej dňa 16.05.2012 medzi žalobkyňou a žalovaným v 1. rade, ktorej splnenie zo strany žalobkyne bolo zabezpečené záložným právom na predmetné nehnuteľnosti, veriteľ začal s výkonom záložného práva formou dobrovoľnej dražby. Žalobkyňa, aby predišla takému spôsobu výkonu záložného práva, sa snažila získať finančné prostriedky na zaplatenie celého dlhu. Prostredníctvom svojho manžela oslovila p. O., konateľa žalovaného v 4. rade s tým, aby jej požičal finančné prostriedky za uvedeným účelom. Došlo k rokovaniam medzi nimi, bol oslovený H.. K. F. za účelom vypracovania zmluvy, na základe ktorej by žalobkyni boli poskytnuté finančné prostriedky na zaplatenie dlžnej sumy. Predmetom rokovaní bola požiadavka žalobkyne na požičanie finančných prostriedkov s tým, že na zabezpečenie ich vrátenia

žalobkyňa poskytla nehnuteľnosti v jej vlastníctve. Nebolo preukázané, žeby žalobkyňa mala v úmysle natrvalo previesť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam.

Na základe dokazovania preto dospel k záveru, že nehnuteľnosti mali slúžiť ako záloh zabezpečujúci splnenie záväzku žalobkyne zo zmluvy o pôžičke. Žalobkyňa si chcela požičať peniaze, a nie predať nehnuteľnosti. Obdobne žalovaný v 4. rade jej chcel peniaze požičať, a nie kúpiť od nej dom a príslahlé pozemky. Zmluvu teda obaja neuzavreli vážne. Dôsledkom toho je jej absolútna neplatnosť (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Súd v tejto časti považuje za potrebné poukázať aj na pasivitu žalovaného v 4. rade, ktorý sa vo veci vôbec nevyjadril. Nereagoval na výzvy súdu, na pojednávania sa neustanovil, hoci bol riadne a včas predvolaný. Nerozporoval žalobkyňou tvrdené skutočnosti ohľadom jej úmyslu finančné prostriedky si iba požičať, pričom z vykonaných dôkazov, jednak listinných a tiež výpovedí, súd mal za preukázané, že žalobkyňa za účelom zabezpečenia si finančných prostriedkov na vyplatenie dlžnej sumy veriteľovi - žalovanému v 1. rade zo zmluvy o pôžičke, tieto si chcela zabezpečiť ich požičaním od žalovaného v 4. rade, pričom nebolo sporné, že s konateľom žalovaného v 4. rade tieto veci prejednávali a riešili manžel žalobkyne a jej syn.

Aj následné konanie žalobkyne a tiež jej syna svedčí o tom, že nehnuteľnosti chceli naspäť nadobudnúť do rodiny žalobkyne, pričom aj v dôsledku pôvodnej dohody, ktorá nebola v konaní sporná, do splatenia sumy žalovanému v 4. rade, ten mal v predmetnom dome ponechať bývať syna žalobkyne. Nemožno preto vyhodnotiť konanie syna žalovanej, ktorý následne za účelom spätného prevodu vlastníckeho práva, sa snažil získať úver, podpísal so žalovaným v 4. rade aj kúpne zmluvy na predmetné nehnuteľnosti, ako konanie, ktoré by svedčilo v prospech žalovaného v 4. rade, t.j. že žalobkyňa na neho chcela natrvalo previesť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam.

Súd poukazuje, že konanie „in fraudem legis“ predstavuje postup, keď sa niekto chová podľa práva, ale tak, aby zámerne dosiahol výsledok právnu normou nepredvídaný a nežiaduci. I keď zákonu neodporovalo samo uzavretie kúpnej zmluvy, predsa len išlo o rozpor s ním, lebo účastníkmi bol v danom prípade dohodnutý tzv. prepadný záloh s úmyslom obísť kogentnú úpravu záložného práva. V tomto smere súd poukazuje na rozhodnutie na R 20/2006.

K obdobnému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 2MCdo/2/2006 publikovanom v časopise Zo súdnej praxe pod č. 61/2009: „Dohoda, ktorej skutočným zmyslom je - bez ohľadu na jej označenie dojednanie tzv. prepadného zálohu (uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa tým, že mu pripadne záloh do vlastníctva), je v rozpore s účelom záložného práva a v dôsledku toho neplatná pre rozpor so zákonom (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Pokiaľ právnym úkonom má byť zastretý iný právny úkon, platí tento iný úkon, ak to zodpovedá vôli účastníkov a ak sú splnené všetky jeho náležitosti (§ 41a ods. 2 veta prvá Občianskeho zákonníka). Z uvedeného potom vyplýva, že ak má byť určitým právnym úkonom urobeným len „naoko“ (tzv. simulovaný právny úkon) zastieraný iný právny úkon (tzv. disimulovaný právny úkon), je simulovaný právny úkon neplatný z dôvodu nedostatku skutočnej vôle konajúcich subjektov urobiť tento úkon. V takých prípadoch platí zastieraný právny úkon; podmienkou ale je, že zastieraný právny úkon zodpovedá vôli subjektov a že spĺňa náležitosti požadované zákonom pre jeho platnosť. Pokiaľ by bol sám zastieraný právny úkon nedovolený (priečil by sa zákonu), bol by tiež neplatný (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Nedostatok vážnosti vôle je okolnosť zakladajúca neplatnosť zmluvy v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný. O nedostatok vážnosti vôle ide vtedy, keď sa zdanlivo prejavuje vôľa, ktorá v skutočnosti neexistuje, resp. síce existuje, avšak v inej kvalite, než to ukazuje jej prejav. K takýmto prejavom vôle patria medziiným úkony urobené s vnútornou výhradou a simulované právne úkony.

Disimulované zmluvné dojednanie žalobkyne a žalovaného v 4. rade, účelom ktorého bolo, aby pohľadávka veriteľa bola uspokojená tak, že na neho prejde vlastnícke právo k veci slúžiacej (podľa ich skutočnej vôle ako záloh) na zabezpečenie pohľadávky, predstavuje dojednanie spôsobu realizácie záložného práva spôsobom, ktorý nie je zákonom dovolený a prieči sa § 552 Občianskeho zákonníka v spojení s § 151a až 151j Občianskeho zákonníka.

V danom prípade bolo výsledkami vykonaného dokazovania teda preukázané, že účastníci kúpnej zmluvy zo dňa 19.06.2013 len predstierali uzatvorenie kúpnej zmluvy, pretože v skutočnosti mali vôľu zabezpečiť pohľadávku žalovaného v 4. rade zo zmluvy o pôžičke, ktorú uzatvoril so žalobkyňou. Keďže predmetná kúpna zmluva ako dvojstranný právny úkon nebola urobená vážne (absentoval v nej jeden prvok vôle - vážnosť), je takáto simulovaná zmluva podľa § 37 Občianskeho zákonníka absolútne neplatná. Ich disimulovaný právny úkon by mohol byť platný, iba ak by spĺňal všetky náležitosti iného právneho úkonu. Ako však už súd vyššie, ani disimulovaný právny úkon, ktorý predstavuje dojednanie

spôsobu realizácie záložného práva spôsobom, ktorý nie je zákonom dovolený a prieči sa § 552 Občianskeho zákonníka v spojení s § 151a až 151j Občianskeho zákonníka, nemožno považovať za platný právny úkon pre jeho rozpor so zákonom.

Už prvý nadobúdateľ - žalovaný v 4. rade sa preto nestal vlastníkom predmetných nehnuteľností. Vychádzajúc zo zásady, že nikto nemôže previesť na iného viac práv ako sám má, dospel súd k názoru o neplatnosti aj nasledujúcej kúpnej zmluvy zo dňa 09.04.2014, ktorou mal nehnuteľnosti nadobudnúť žalovaný v 6. rade. Nebola preukázaná ani dobrá viera žalovaného v 6. rade, nakoľko H. K. F., ako konateľ žalovaného v 6. rade a zároveň osoba, ktorá pripravila aj kúpnu zmluvu zo dňa 19.06.2013, mal vedomosť o tom, že žalobkyňa mala v úmysle si iba požičať finančné prostriedky a že nikdy nemala v úmysle natrvalo previesť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam. Daná skutočnosť vyplýva aj z jeho výpovede v trestnom konaní.

Súd prvej inštancie preto dospel k záveru, že uzatvorená kúpna zmluva medzi žalobkyňou a žalovaným v 4. rade je absolútne neplatným právnym úkon, neplatným právnym úkonom je preto aj kúpna zmluva uzatvorená dňa 09.04.2014 medzi žalovaným v 4. a 6. rade.

Súd prvej inštancie preto žalobe v časti o určenie vlastníckeho práva žalobkyne ako dôvodnej vyhovel. Nárok na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia prvostupňový súd odôvodnil tým, že v danej právnej veci došlo k porušeniu práva žalobkyne ako spotrebiteľky, vznikla jej ujma v nemajetkovej sfére, keďže konanie žalovaného v 1. rade jej privodilo ujmu vo sfére jeho rodinného, súkromného a spoločenského života. Táto znášala stav právnej neistoty, obávala sa o výšku dlhu a jeho neustále narastanie, keď si žalovaný v 1. rade voči nej uplatňoval nároky, pozostávajúce zo súm, na ktoré mu nárok nevznikol. Žalobkyňa bola nedôvodne vystavená psychickému vypätiu zo strany žalovaného v 1. rade. V dôsledku konania žalovaného v 1. rade bol začatý aj výkon záložného práva formou dobrovoľnej dražby. Žalobkyňa čelila stresu a hrozbe straty vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré zdedila po svojich predchodcoch. Za účelom odvrátenia tejto hrozby bola nútená iným spôsobom zabezpečiť si finančné prostriedky, pričom v konečnom dôsledku aj o založené nehnuteľnosti prišla. Na dosiahnutie stavu relatívnej právnej istoty musela aj iniciovať súdne konanie na ochranu svojich spotrebiteľských práv, pričom samotné súdne konanie je náramne stresujúcim faktorom, odôvodňujúci priznanie finančného zadosťučinenia.

Vychádzajúc z uvedeného porušenia práv žalobkyne ako spotrebiteľa zo strany žalovaného v 1. rade, intenzity zásahu do práv spotrebiteľa, výšky nedôvodne požadovanej sumy žalovaným v 1. rade, dĺžky trvania závadného stavu a konania a objektívnej spôsobilosti tohto konania vyvolať negatívne dôsledky v súkromnom a rodinnom živote žalobkyne, považoval súd právny základ nároku na finančné zadosťučinenie voči žalovanému v 1. rade za plne dôvodný.

Voči žalovanému v 2. rade považoval nárok za nedôvodný. Z jeho strany nedošlo k žiadnemu neoprávnenému zásahu do práv žalobkyne ako spotrebiteľky.

V ďalšom sa súd zaoberal výškou primeraného finančného zadosťučinenia. V tomto smere súd poukazuje, že výška primeraného finančného zadosťučinenia nemusí byť v každom jednom prípade totožná s výškou bezdôvodného obohatenia. Zákon hovorí o primeranom finančnom zadosťučinení, čo umožňuje súdu posúdiť a zohľadniť jednotlivé prípady osobitne s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti prípadu. Samotná povaha primeraného finančného zadosťučinenia neumožňuje jeho priame finančné vyčíslenie, keďže má vyjadrovať satisfakciu za stav, keď sa spotrebiteľ musel obrátiť na súd a žiadať o ochranu svojich práv. Primerané finančné zadosťučinenie je chápané ako nástroj k odstráneniu ujmy nemateriálneho charakteru, nie ako náhrada za spôsobenú materiálnu škodu. O to viac nemožno chápať primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu škody, ktorá žalobkyňi hrozila. Práve preto, že v prípade primeraného finančného zadosťučinenia ide o nárok, ktorý podlieha voľnej úvahe súdu, ktorá však musí byť podložená konkrétnymi skutkovými okolnosťami, je potrebné vychádzať z povinnosti žalobkyne tvrdiť a preukázať rozhodujúce skutočnosti, ktoré ju viedli k uplatneniu primeraného finančného zadosťučinenia práve v požadovanej výške.

Suma 1.000 eur zodpovedá svojmu účelu, teda poskytuje žalobkyňi satisfakciu a odradzuje dodávateľa od porušovania práv spotrebiteľa. Inštitút primeraného finančného zadosťučinenia nemôže slúžiť na finančné obohatenie sa žalobkyne, resp. na kompenzáciu jej majetkovej škody, ale musí zostať na úrovni a vo funkcii účinného a odradzujúceho prostriedku ochrany.

Účelom poskytnutia zadosťučinenia je odčinenie útrap, keď sú voči spotrebiteľovi uplatňované nezákonné nároky alebo je vystavený bezprostrednej hrozbe nezákonných nárokov, je bezdôvodne sankcionovaný, znevýhodňovaný, diskriminovaný. Poskytnutie zadosťučinenia nie je sankcia za samotnú existenciu neprijateľnej zmluvnej podmienky, aj keď určitý odstrašujúci a preventívny účinok je v zadosťučinení obsiahnutý.

Z týchto dôvodov súd uložil žalovanému v 1. rade povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1.000 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Voči žalovanému v 2. rade žalobu v tejto časti ako nedôvodnú zamietol v celom rozsahu.

O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

V danej právnej veci vzhľadom na jednotlivé nároky žalobkyne uplatňované voči jednotlivým žalovaným, súd o trovách konania rozhodol samostatne podľa týchto nárokov.

V časti konania o neplatnosť zmluvy o pôžičke a v konaní o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo vzťahu k žalovanému v 1. rade bola žalobkyňa v plnom rozsahu úspešná preto jej súd priznal voči žalovanému v 1. rade nárok na plnú náhradu trov konania, a v konaní o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia z priznanej sumy. V danej právnej veci predmetom konania bol nárok na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia, výška ktorého závisela od úvahy súdu. U takéhoto nároku sa strana sporu považuje za plne úspešnú vtedy, ak je úspešná čo do základu nároku. Nie je totiž možné zaťažiť žalobcu procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu. V takomto prípade má žalobkyňa právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu, avšak pri určovaní výšky trov konania sa bude vychádzať z prísúdenej sumy. O výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

V časti konania o zaplatenie sumy 600 eur súd žalobu zamietol a preto žalovanému v 2. rade voči žalobkyni priznal nárok na plnú náhradu trov konania. O výške trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

V danom spore súd konanie voči žalovaným v 4. a 6. rade v časti o určenie neplatnosti kúpnych zmlúv zastavil z dôvodu späťvzatia žaloby, kde v tejto časti z procesného hľadiska zavila zastavenie konania žalobkyňa. V časti o určenie vlastníckeho práva súd žalobe vyhovel. Teda medzi žalobkyňou a žalovanými v 4. a 6. rade každá zo strán sporu mala v konaní pomerne rovnaký úspech aj neúspech, preto medzi nimi súd o trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán sporu nemá právo na ich náhradu.

5. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalovaní v 1. a 2. rade, ktorý odvolaním napadol rozsudok v rozsahu jeho výroku, ktorým súd žalobkyni priznal nárok na primerané zadosťučinenie vo výške 1.000 eur a v tej spojitosti aj voči výroku o priznaní nároku na náhradu trov konania v tejto časti z prísúdenej sumy. Žalovaný v 2. rade napadol výrok rozsudku, ktorý sa týka jeho nároku na náhradu trov konania voči žalobkyni z dôvodu jeho neúplnosti v časti o zaplatenie sumy 600 eur s tým, že nebolo rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania z uplatnenej sumy primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 10.000 eur. V tejto časti žalovaný v 2. rade žiadal doplnenie rozsudku a navrhol odvolaciemu súdu, aby rozsudok zmenil tak, že do výroku o jeho nároku na náhradu trov konania doplní aj časť týkajúcu sa primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 10.000 eur a prizná mu nárok na náhradu trov konania aj v tejto časti v plnej výške.

6. Žalovaný v 1. rade v odvolaní okrem iného uviedol, že sa nestotožňuje s argumentáciou a zdôvodnením priznania tohto nároku súdu prvej inštancie v bodoch 74.-80. pretože nie jeho zavinením prišla žalobkyňa o nehnuteľnosti zabezpečujúce pôžičku, ktoré si od žalobcu zobrala. Žalobkyňa z vlastného slobodného rozhodnutia riešila nesplatenie svojho záväzku tým, že založené nehnuteľnosti previedla na iný subjekt a z utrženej kúpnej ceny vyplatila žalovaného v 1. rade. K tomu ju žalovaný v 1. rade nijako nenútil, o svoje nehnuteľnosti prišla teda vlastným rozhodnutím bez akéhokoľvek pričinenia žalovaného v 1. rade, pričom prvotnou príčinou bolo nesplácanie pôžičky. Vrátiť dlhovanú sumu by musela žalobkyňa bez ohľadu na platnosť zmluvy o pôžičke, pretože finančné prostriedky obdržala. Voči žalovanému v 1. rade smerovala len časť žaloby a to ohľadom neplatnosti zmluvy o pôžičke kde tento spor nemá žiaden praktický význam vzhľadom na to, že pôžička bola vrátená a ohľadom prevyšujúcich platieb žalobkyni uplynula medzičasom premlčacia doba. Žalobkyňa teda podala voči žalovanému v 1. rade zbytočnú žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke, ktorej vyhlásenie za neplatnú nemá žiadny praktický význam. O takto podanú žalobu žalobkyňa oprela svoju požiadavku na vyplatenie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré jej súd priznal aj napriek tomu, že o dom prišla žalobkyňa výlučne svojím zavinením a výrok rozsudku o neplatnosti pôžičky nijako nezmenil právny stav medzi žalobkyňou a žalovaným v 1. rade. Čo do základu preto považuje žalovaný v 1. rade nárok na primerané finančné zadosťučinenie za neopodstatnený a čo do priznanej výšky za neprimeraný. Priznanú sumu 1.000 eur, odhliadnuc od skutočnosti, že tento nárok z vyššie uvedených dôvodov ako aj z dôvodu, že žalobkyňa netvrdila a ani nepreukázala vznik akejkoľvek psychickej ujmy a útrap na jej strane, preto žalovaný v 1. rade považuje za neprimeranú. Súd podľa názoru žalovaného v 1. rade vo vzťahu k základu ako aj

výške primeraného finančného zadosťučinenia dospel k nesprávnemu záveru, že tento nárok je daný a patrí žalobkyni v rozsahu 1.000 eur. V danom prípade totiž neboli splnené predpoklady na priznanie tohto nároku a to úspešné uplatnenie práv (neplatnosť zmluvy o pôžičke má len akademický rozmer bez akéhokoľvek praktického dopadu a významu pre žalobkyňu) a ani spôsobenie útrap a psychických ťažkostí v dôsledku porušenia práv spotrebiteľa. Čo do výšky zadosťučinenia je právne posúdenie súdu na úrovni nároku vo výške 1.000 eur nedôvodné a neprimerané (takéto vysoké plnenie nepriznávajú sudy ani v obdobných prípadoch, kde došlo ku dražbe, ktorej neplatnosti sa následne spotrebiteľ domohol). Na základe vyššie uvedeného žalovaný v 1. rade navrhol, aby odvolací súd rozsudok vo výroku o nároku na primerané finančné zadosťučinenie vrátane naň nadväzujúceho výroku o nároku žalobkyne na náhradu trov konania v tejto časti z priznanej výšky zmenil tak, že návrh žalobkyne v tejto časti v plnom rozsahu zamietne a žalovanému v 1. rade prizná nárok na náhradu trov konania v tejto časti v plnom rozsahu.

7. Proti rozsudku podal odvolanie aj žalovaný v 6. rade, ktorý navrhol odvolaciemu súdu, aby rozsudok vo výroku v časti o určenie, vlastníctva žalobkyne zmenil tak, že sa žaloba zamietne a žiadal priznať žalovanému v 6. rade náhradu trov konania. Ďalej v odvolaní uviedol, že v prejednávanej veci však adresát právneho úkonu - žalovaný v 4. rade ako druhá zmluvná strana nemohol ani predpokladať nedostatok vážnej vôle žalobkyne pri uzatváraní kúpnej zmluvy.

Právny úkon sa musí urobiť zrozumiteľne a vážne. Tieto náležitosti prejavu sa musia skúmať so zreteľom na právny význam, ktorý sa prikladá zrozumiteľnosti a určitosti, s prihliadnutím na to, že zrozumiteľnosť a určitosť súvisí so schopnosťou zrozumiteľne najmä písať a určitým spôsobom používať vyjadrovacie prostriedky.

Kúpna zmluva, predmetom ktorej je prevod nehnuteľností, je dvojstranný hmotnoprávny právny úkon, ktorý musí spĺňať požiadavky, stanovené všeobecnou časťou Občianskeho zákonníka, menovite ust. § 37 a nasl. OZ pre právne úkony ako prejavy vôle účastníkov občianskoprávných vzťahov (§ 34 OZ). Právny úkon musí byť okrem iného určitý (§ 37 ods. 1 OZ), musí byť urobený v písomnej forme tak, aby prejavy účastníkov boli obsiahnuté na tej istej listine a musí byť konajúcimi osobami podpísaný (§ 40 ods. 1, 3 OZ, § 46 ods. 1, 2 OZ). Pri dodržaní uvedených požiadaviek je právny úkon platný, pričom tieto požiadavky sa musia vzťahovať na všetky podstatné náležitosti kúpnej zmluvy ohľadne prevodu nehnuteľností - jej účastníkov, predmetu kúpy a kúpnej ceny - a to ku dňu uzavretia (podpísania) tejto zmluvy. Vzhľadom k tomu, že kúpna zmluva o prevode nehnuteľnosti je prísne formálny právny úkon, musí byť úmysel strán zistený a zistiteľný len a výlučne z písomnej zmluvy.

Ak je obsah právneho úkonu zaznamenaný písomne, určitosť prejavu vôle je daná obsahom listiny, na ktorej je zaznamenaný, pretože určitosť písomného prejavu vôle je objektívnou kategóriou a takýto prejav vôle nemôže vzbudzovať dôvodné pochybnosti o jeho obsahu ani u tretích osôb. Ak sú pojmy použité k jazykovému vyjadreniu obsahu písomnej zmluvy natoľko jednoznačné (ako je tomu aj v prejednávanej veci), že z nich nemožno ani s prihliadnutím k tvrdenej vôli účastníka zmluvy usudzovať na iný obsah tohto právneho úkonu, nie je možné obsah zmluvného dojednaní vykladať v rozpore s jazykovým prejavom. U právneho úkonu urobeného v písomnej forme je preto právne významná len vôľa účastníka vyjadrená v písomnom texte, zámary účastníka nevyjadrené v písomnom texte alebo odlišné od zámerov v ňom zachytených sú právne bezvýznamné a to bez ohľadu na to, na základe čoho k nezachyteniu tvrdeného prejavu vôle do písomného právneho úkonu došlo. Žalobkyňa, tak ako to vyplýva aj z vykonaného dokazovania, mala pred podpisom kúpnej zmluvy dostatok času, aby si navrhnutú kúpnu zmluvu prečítala, porozumela jej obsahu a svojím podpisom na nej vyjadrila svoju jednoznačnú vôľu. Žalobkyňa nemala k navrhovanej kúpnej zmluve žiadne výhrady alebo návrhy, čo nepochybne v konaní vyplývalo aj z výpovede jej manžela, ktorý ako jediný bol prítomný pri podpise kúpnej zmluvy žalobkyňou. Naopak, žalovaný v 4. rade nemal záujem poskytnúť žalobkyni pôžičku, nakoľko žalobkyňa by mu ju nevedela splácať, čo zistil krátko po tom, ako ho žalobkyňa o poskytnutie pôžičky požiadala. O uvedenom svedčí aj výsledok dokazovania, že žalobkyňa bola neúspešná podnikateľka, čím zadĺžila seba aj svoju rodinu a na tunajšom súde sa proti nej viedlo niekoľko súdnych konaní o zaplatenie. Ak teda súd 1. inštancie uvádza, že žalobkyňa nemala záujem uzatvoriť kúpnu zmluvu, naopak 4. žalovaný v 4. rade nemal záujem uzatvoriť so žalobkyňou zmluvu o pôžičke.

Jediným a pravým úmyslom žalobkyne bolo predmetné nehnuteľnosti žalovanému v 4. rade predať a následne v budúcnosti, využijúc dobrú vôľu žalovaného v 4. rade ich odkúpiť späť prostredníctvom svojho syna, ktorý bol ako jediný (aspoň podľa myslenia si žalobkyne) nezadlženým členom rodiny. Sklamanie pre žalobkyňu prišlo vo chvíli, keď zistila, že syn žalobkyne pre svoje iné dlhy nedostane na financovanie kúpy úver. Aj keď žalovaný v 4. rade poskytol rodine žalobkyne ďalšie finančné prostriedky na zaplatenie dlhov syna žalobkyne, tento bankový úver nedostal. A vtedy si zázračne žalobkyňa

uvedomila, že ona údajne nehnuteľnosti predať nechcela a chcela si len požičať. Ale do dnes nevie uviesť, na ako dlho požičať, z čoho by pôžičku vrátila, keď bola dlžníkom mnohých veriteľov, nevie ani ďalšie iné podmienky pôžičky, o ktorej tvrdí. Žalobkyňa si asi účelovo myslí a tvrdí, že žalovaný v 4. rade by jej požičal cca. 13.000.- EUR bez akýchkoľvek reálnych šancí na ich vrátenie. O dobrej vôli žalovaného v 4. rade svedčí aj to, že syn žalobkyne býval v predmetnom dome až do času, až kým mu niekoľko bankových inštitúcií odmietlo poskytnúť úver. Vtedy sám syn žalobkyne dobrovoľne, pre rozchod s partnerkou a nedostatok financií z domu odišiel.

Aj Najvyšší súd Slovenskej republiky opakovane dáva do pozornosti zásadu, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t.j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením, či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod.

Napriek tvrdeniu žalobkyne, že zo strany žalovaného v 4. rade išlo od počiatku o zastieraný (simulovaný) právny úkon, z postoja žalovaného v 4. rade ako aj z vykonaných dôkazov vyplýva, že žalovaný v 4. rade považoval a považuje právny úkon (kúpnu zmluvu) za platný a perfektný. V takom prípade sa strana sporu, ktorá predmetný právny úkon považovala za zastretý, nemôže dovoľávať jeho neplatnosti voči druhej strane, ktorá ho považovala za nezastretý. (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. septembra 2009, sp. zn. 2 Obo/120/2008).

Odvolať zhrnul, že všetci citovaní autori sa zhodujú v tom, že v prípade konania v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok ide o neslobodu vôle. Dôležité je rozlišovať rôznu kvalitu resp. mieru tejto neslobody. Platí, že právny úkon učinенý pri menšej miere neslobody, teda v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, je platný a dotyčný má právo odstúpiť od zmluvy. Pravdepodobne všetci uvedení autori v skutočnosti rozumejú ustanoveniu § 49 OZ týmto spôsobom.

Žalobkyňa v 3 ročnej premlčacej lehote neodstúpila od predmetnej kúpnej zmluvy.

Za podstatnú považuje tiež ďalšiu skutočnosť a to, že žalobkyňa nemá ani finančné prostriedky na to, aby žalovanému v 4. rade vrátila ním zaplatenú kúpnu cenu. Žalobkyňa to vlastne ani počas celého konania nijakým spôsobom nezaujímal, ona sa len domáha majetkových hodnôt pre seba, najlepšie duplicitne. Žalobkyňa zneužila žalobcu v 4. rade, od ktorého predstieraním predaja vylákala splatenie svojich dlhov a od ktorého sa domáha iba vydania plnenia pre ňu.

8. K odvolaniu žalovaných sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá navrhla odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok v napadnutých výrokoch ako vecne správny potvrdil. Okrem iného poukázala na to, že vyjadrenie žalovaného v 1. rade o tom, že žalobkyňa nenútil k tomu, aby zažiadala o pôžičku je absurdné. V tejto súvislosti poukázala na to, že napádaná zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky a tieto osvedčila. V ďalšom poukázala na to, že od neplatnej kúpnej zmluvy ani nie je možné odstúpiť a to vo vzťahu k odvolaniu žalovaného v 6. rade.

9. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad upravených v ust. § 379 a § 380 CSP bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že rozsudok v napadnutých výrokoch je vecne správny a odvolania žalovaných v 1., 2. a 6. rade sú neopodstatnené.

10. Vzhľadom na rozsah dôvodov napadnutého rozsudku a stotožnenia sa odvolacieho súdu s dôvodmi napadnutého rozsudku v napadnutom rozsahu v zmysle ust. § 387 ods. 1, 2 CSP odvolací súd na zvýraznenie správnosti rozsudku v jeho napadnutej časti zdôrazňuje a dopĺňa, že vo vzťahu k primeranému finančnému zadostučineniu spotrebiteľa je potrebné poukázať na to, že v prípade porušenia práva alebo povinnosti ustanovenej zákonom č. 250/2007 v znení neskorších predpisov a osobitnými predpismi, medzi ktoré sa zaraďuje i Občiansky zákonník, vzniká spotrebiteľovi právo na primerané finančné zadostučinenie. Toto právo vyplýva z ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov, podľa ktorého proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom s cieľom ochrany spotrebiteľa môže sa spotrebiteľ proti porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadostučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

11. Vychádzajúc z tohto ustanovenia predpokladom pre uplatnenie práva na primerané finančné zadosťučinenie je úspešne uplatnenie porušenia práva alebo povinností ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zo strany spotrebiteľa na súde. Zákon teda nevyžaduje pre vznik tohto práva, aby spotrebiteľovi bola privedená nejaká ujma. Postačuje ak k takémuto porušeniu práva alebo povinností dôjde.

12. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že v súčasnosti účinné znenie ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. ešte zmiernilo podmienky poskytnutia primeraného finančného zadosťučinenia, pretože toto sa v súčasnosti poskytuje aj bez toho, aby porušenie práva alebo povinností ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov alebo osobitnými predpismi bolo spôsobilé privediť ujmu spotrebiteľovi. Od 10.06.2013 právo na primerané finančné zadosťučinenie vzniká už úspechom spotrebiteľa na súde v otázke preukázania porušenia práva alebo povinností ustanovenej zákonom č. 250/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov alebo osobitnými predpismi.

13. Čo sa týka úspešného uplatnenia porušenia práva alebo povinností, ako predpokladu pre priznanie práva na primerané finančné zadosťučinenie, tento je naplnený vtedy, ak si spotrebiteľ uplatní porušenie práva alebo povinností žalobou proti dodávateľovi.

14. K uplatneniu práva na primerané finančné zadosťučinenie nemôže dôjsť kedykoľvek. Toto právo vzniká v zmysle ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov po tom čo zo strany spotrebiteľa dôjde k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinností na súde. Či došlo k úspešnému uplatneniu porušenia práva alebo povinností na súde vyplynie až z právoplatného rozhodnutiu súdu vydaného vo veci samej.

15. Odvolací súd, vzhľadom na spotrebiteľom úspešné uplatnenie porušenia práva voči dodávateľovi uvádza, že súd prvej inštancie správne postupoval, keď žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi primerané finančné zadosťučinenie. Je potrebné si na tomto mieste uvedomiť, že bol to práve žalovaný, ktorý koncipoval obsah formulárovej zmluvy o úvere, za použitia neprijateľných zmluvných podmienok. Nielen vnútroštátna právna úprava (napr. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka), ale aj právo Európskej únie kladie dôraz na ochranu spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväžiť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstojí ako celok. Súdny dvor Európskej únie dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

16. Pri dôvodnosti uplatneného nároku na priznanie finančného zadosťučinenia, vzal odvolací súd do úvahy nielen tú skutočnosť, že neprijateľné zmluvné podmienky sú neplatné v zmysle ust. § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka, sú spôsobilé negatívne zasiahnuť do majetkovej sféry spotrebiteľa a potenciálne ohroziť jeho sociálny či rodinný život, ale zohľadnil aj postoj spotrebiteľa, ktorý sa aj napriek jeho postaveniu slabšej zmluvnej strany vo vzťahu k dodávateľovi rozhodol brániť svoje spotrebiteľské práva a prispel tak k dosiahnutiu vyššej kvality života, mysliac pri tom na to, že vďaka žalobcovi vyšlo najavo, že dodávateľ uzatvára formulárove zmluvy o úvere so spotrebiteľmi, v rámci ktorých používa zmluvnú podmienku v totožnom, neprijateľnom znení. Je na mieste, aby spotrebiteľia poukazovali na neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľských zmluvách a predišli tak vzniku bezdôvodným obohateniam dodávateľov titulom plnenia z neplatného právneho úkonu.

17. Pokiaľ ide o výšku finančného zadosťučinenia, táto závisí od úvahy súdu. Pri jej určovaní sa zohľadňujú rôzne kritériá, a to intenzita, časové trvanie závadného konania, satisfakčná a sankčná funkcia a pod. Žalovaný si vo vzťahu k žalobcovi uplatňoval finančné plnenie na ktoré nemal nárok, vyvolal u neho stav právnej neistoty, ktorý musel riešiť podanou žalobou.

18. Súd preto považoval, ako je uvedené vyššie, za primeranú výšku finančného zadosťučinenia 1.000 eur a to s ohľadom na intenzitu zásahu žalovaného do práva žalobkyne ako spotrebiteľa, aj keď táto odvolanie nepodala za akceptovateľnú (odvolací súd však v takýchto prípadoch ako je prejednávaná vec je zástancom priznávania aj vyšších náhrad primeraného zadosťučinenia).

19. So zreteľom na uvedené je námietka v odvolaní o akademickom rozmere neplatnosti zmluvy o pôžičke bez akéhokoľvek praktického dopadu a významu pre žalobkyňu so zreteľom na uvedené, neopodstatnená, práve toto konanie malo základný význam aj pre priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

20. Vo vzťahu k odvolaniu žalovaného v 6. rade v časti určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v prospech žalobkyne odvolací súd poukazuje na to, že v prípade, že právny úkon trpí vadami vôle, pretože nebol urobený slobodne a vážne, alebo trpí vadami prejavu vôle, nakoľko nebol urobený určite a zrozumiteľne, ide o absolútne neplatný právny úkon. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona (ex lege) a pôsobí od začiatku (ex tunc) voči každému. Právne úkony postihnuté absolútnou neplatnosťou nemajú za následok vznik, zmenu alebo zánik práv alebo povinností. Z takéhoto úkonu právne následky nenastanú, a to ani dodatočným schválením, ani odpadnutím vady prejavu vôle. Na absolútnu neplatnosť právneho úkonu musí súd prihliadať aj bez návrhu.

21. O nedostatok vážnosti vôle ide vtedy, ak sa zdanlivo prejavuje vôľa, ktorá v skutočnosti neexistuje, resp. síce existuje, avšak v inej kvalite než to ukazuje jej prejav. K takýmto prejavom vôle patria úkony urobené s vnútornou výhradou a simulované právne úkony. V zmysle § 41a ods. 2 OZ, ak právnym úkonom má byť zastretý iný právny úkon, platí tento iný úkon, ak to zodpovedá vôli účastníkov a ak sú splnené všetky jeho náležitosti. Ak teda má byť právnym úkonom predstieraným, resp. urobeným naoko (tzv. simulovaným) zastieraný iný právny úkon (disimulovaný) je simulovaný právny úkon pre nedostatok potrebnej vôle subjektov ho skutočne uzavrieť, neplatný. V takýchto prípadoch potom platí iný tzv. zastieraný právny úkon, a to za podmienky, že zastieraný právny úkon zodpovedá vôli subjektov a že sú u neho splnené i ostatné náležitosti požadované zákonom pre jeho platnosť. Na druhej strane disimulovaný úkon je platný, ak zodpovedá vôli účastníkov a ak sú splnené všetky jeho náležitosti v zmysle § 41a ods. 2 OZ.

22. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu R 20/2006 (rozsudok NS SR 4Cdo, 33/2005 z 28.4.2005), ktorého právna veta znie: darovacia zmluva uzavretá za účelom zabezpečenia uspokojenia pohľadávky obdarovaného voči darcovi je neplatným právnym úkonom.

23. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp.zn. 30Cdo/3540/2006: „právní úkon není učiněn vážně (opravdově) tehdy, je-li podle okolností zřejmé, že jednající nechtěl svým projevem vůle způsobit právní účinky, které s takovým projevem vůle normy občanského práva spojují.“

24. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo/113/2008, vôľa ako psychický vzťah konajúceho človeka k zamýšľanému (chcenému) následku je nevyhnutným pojmovým predpokladom vzniku právneho úkonu. Na existenciu vôle sa pri jej prejave usudzuje predovšetkým z objektívnych skutočností, teda z okolností, za ktorých bol prejav vôle urobený. Neprihliada sa však na vnútornú pohnútku (motív) prejavenej vôle. Takáto pohnúтка je irelevantná, ibaže by bola právnym úkonom prejavená a tým sa stala jeho súčasťou. Náležitosťami vôle sú predovšetkým jej sloboda a vážnosť (ale taktiež absencia omylu a tiesne). Pokiaľ ide o vážnosť vôle, prejav, ktorý je iba zdanlivo prejavom vôle, avšak v skutočnosti vôľa neexistuje alebo skutočná vôľa je iná, je podľa § 37 OZ neplatný. Medzi takéto právne úkony patria (mimo iných) simulované úkony, ako aj úkony urobené s tzv. vnútornou výhradou. Simulovaný je právny úkon predstieraný. Ide o taký prejav, ktorý má pôsobiť ako úkon vážny, ale v skutočnosti nie je vážne mienený, pretože nevyjadruje vôľu spôsobiť právne následky. Simulovaný právny úkon je neplatný. Podobným simuláciou je urobenie právneho úkonu s tzv. vnútornou výhradou (mentálnou rezerváciou). Na rozdiel od simulovaného úkonu, pri ktorom ten, kto ho urobil, právny úkon len predstieral, v skutočnosti ho vôbec urobiť nechcel, v prípade vnútornej výhrady ten, kto právny úkon urobil, ho urobiť chcel, ale nechcel spôsobiť jeho následky alebo aspoň niektoré z nich. Na vnútornú výhradu sa preto pri posudzovaní platnosti právneho úkonu neprihliada. Takýto úkon je platný akoby vnútorná výhrada neexistovala.

25. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Cdo/223/2016, ak sa pri právnom úkone zdanlivo prejavuje vôľa, ktorá v skutočnosti neexistuje, resp. síce existuje, avšak v inej kvalite, než to ukazuje jej prejav, ide o nedostatok vážnosti vôle. Nedostatok vážnosti vôle je okolnosť zakladajúca neplatnosť zmluvy v zmysle § 37 ods. 1 OZ.

26. Rovnako disimulovaný právny úkon by mohol byť platný iba, ak by spĺňal všetky náležitosti právneho úkonu. Tak žalobcovia, ako aj žalovaný vedeli, k čomu skutočne smerujú ich prejavy vôle a z akého dôvodu ich robia (dojednanie tzv. prepadného zálohu na zabezpečenie pôžičky). Prepadný záloh však v demokratickej spoločnosti a v súlade s našim právnym poriadkom nemôže obstáť. Na závere o neplatnosti kúpnej zmluvy nemôže nič zmeniť ani text samotnej kúpnej zmluvy, v zmysle ktorého si účastníci zmluvu po napísaní prečítali a boli riadne poučení o jej obsahu a na znak súhlasu s jej obsahom ju vlastnoručne podpísali (obdobne pozri rozhodnutie NS SR 1Cdo/96/1995). Z doposiaľ vykonaného dokazovania sa javí, že účastníkmi kúpnej zmluvy bol v skutočnosti dohodnutý tzv. prepadný záloh s úmyslom obísť kogentnú úpravu záložného práva. Dojednanie prepadného zálohu je v rozpore s účelom záložného práva a v dôsledku toho sa predmetná kúpna zmluva javí ako neplatná pre rozpor so zákonom v zmysle § 39 OZ. Skutočným účelom kúpnej zmluvy totiž nebol predaj rodinného domu s príslušenstvom žalovanému, ale prechod rodinného domu s príslušenstvom do vlastníctva žalovaného na úhradu jeho pohľadávky zo zmluvy o pôžičke, teda dojednanie o tzv. prepadnom zálohu. Kúpna zmluva uzavretá s takýmto účelom by preto odporovala ust. § 151a OZ, v zmysle ktorého záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky veriteľa zákonom predpokladaným spôsobom, teda že záložný veriteľ je oprávnený domáhať sa uspokojenia splatnej pohľadávky zo založenej veci.

27. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR 5Cdo/205/2008, povinnosťou súdu vo všeobecnosti je z úradnej povinnosti (ex off), bez ohľadu na tvrdenia účastníkov konania skúmať splnenie zákonných ustanovení, ich prejavu vôle obsiahnutej v prípadnej spornej zmluve a obsah právneho úkonu interpretovať v zmysle § 35 OZ.

28. Odvolací súd sa prikláňa k záveru, že v danom spore išlo o konanie in fraudem legis. I keď zákonu samotné uzavretie kúpnej zmluvy neodporovalo, išlo o rozpor s ním, pretože účastníkmi zmluvy bol v danom prípade dohodnutý tzv. prepadný záloh s úmyslom obísť kogentnú úpravu záložného práva. O nedostatok vážnosti vôle totiž ide vtedy, keď sa zdanlivo prejavuje vôľa, ktorá v skutočnosti neexistuje, resp. existuje, ale v inej kvalite než to ukazuje jej prejav. Z vykonaného dokazovania sa javí, že účastníci kúpnej zmluvy skutočne len predstierali jej uzatvorenie a reálne mali vôľu zabezpečiť pohľadávku zo zmluvy o pôžičke. Keďže pre absenciu vážnosti vôle nemôže byť kúpna zmluva uzavretá vážne, táto je simulovaná a podľa § 37 Občianskeho zákonníka absolútne neplatná.

29. Právny úkon je in fraudem legis, ak síce nie je v rozpore s výslovnou zákonnou normou, ale svojimi účinkami odporuje účelu zákonnej normy. Podľa niektorých autorov je doktrína obchádzania zákona v modernej právnej vede zbytočná, pretože účel zákona sa v rámci výkladu považuje za jeho súčasť a rozpor s účelom zákona je teda rozpor so samotným zákonom (Veľké komentáre, Občiansky zákonník I., Nakladateľství C.H.Beck, s. 290). Obchádzaním zákona je napríklad dojednanie, ktoré inými právnymi prostriedkami sleduje účel prepadného zálohu (Najvyšší súd SR sp.zn. 3Cdo/144/2010).

30. So zreteľom na uvedené pri absolútnej neplatnosti právneho úkonu je bez právneho významu, že žalobkyňa od kúpnej zmluvy neodstúpila v lehote 3 rokov ako to uvádzal vo svojom odvolaní žalovaný v 6. rade. Za stavu, ak námietky odvolateľa v odvolaní sú neopodstatnené, odvolací súd rozsudok tak ako je to uvedené v napadnutých výrokoch v spojení s dopĺňacím rozsudkom potvrdil ako vecne správne postupom podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP.

31. Judikatúra súdov vrátane európskeho súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia (porov. rozsudok Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, sťažnosť č. 21522/93, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-III; rozsudok Higginsová a ďalší proti Francúzsku z 19. februára 1998, sťažnosť č. 20124/92, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I; uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04). Odvolací súd pre porušenie princípu Nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet sa ostatnými odvolacími námietkami nezaoberal.

32. Vo vzťahu k trovám konania s výnimkou výroku o trovách konania uvedenom vo výroku II. tohto rozsudku je potrebné konštatovať nepresvedčivosť a nepreskúmateľnosť rozsudku v napadnutej časti a to z týchto dôvodov: v prvom rade mal súd prvej inštancie ex off skúmať dôvody hodné osobitného zreteľa, tak ako ich má na mysli ust. § 257 CSP.

Navyše súd prvej inštancie nebral zreteľ na charakter uplatneného práva. Keď spotrebiteľ je úspešný v konaní o primerané zadosťučinenie, ktoré nepochybne závisí od úvahy súdu, má to byť zohľadnené pri rozhodovaní o náhrade trov konania ako plný úspech, hoc sa tak stalo len v nepatrnej časti.

33. Z dôvodu, že súd prvej inštancie neposudzoval prípadnú aplikáciu ust. § 257 CSP, odvolací súd napadnutý rozsudok v tejto časti podľa § 389 písm. b) CSP zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

34. Úlohou súdu prvej inštancie po vrátení veci bude opätovne rozhodnúť o trovách konania s tým, že rozhodne v intenciách tohto rozhodnutia a posúdi, či v danej veci nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, a ak dospeje k záveru, že dôvody hodné osobitného zreteľa nie sú dané, až potom rozhodne o náhrade trov konania podľa zásady úspechu vo veci. Súd prvej inštancie svoje závery odôvodní v súlade s ust. § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku. tak, aby jeho rozhodnutie bolo presvedčivé.

35. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).